

zodat de intaker/docent kan controleren of er werkelijk gelezen wordt wat er staat. Naar aanleiding van de lettertekens en de tekst kun je de nieuwkomer ook vragen een paar woorden (over) te schrijven. Zo krijg je toch gauw een indruk van de routine met lezen en schrijven.

Het afnemen van deze leestoets in eigen taal geeft de intaker maar vooral ook de docent enige indruk van hoe een leerling in zijn eigen taal kan lezen en wat zonder deze toets niet goed mogelijk is. Dat is veel beter dan alleen maar kijken of iemand in het Nederlands kan lezen. Ook als een alternatieve of verkorte leerroute niet tot de mogelijkheden behoort, levert de toets informatie die een docent kan gebruiken.

Handleiding

In de handleiding wordt meer achtergrondinformatie gegeven dan strikt nodig is voor het goed kunnen afnemen van de leestoets. Bij de minder bekende talen wordt namelijk ook nog enige informatie gegeven over de taalsituatie, de taal zelf, het schrift en enkele opvallende verschillen met het Nederlands. De informatie over klanken kan heel nuttig zijn bij het leesonderwijs en het onderwijs van Nederlands als tweede taal in het algemeen. Gezien het beperkte doel is die informatie meer dan voldoende. De weergave van de uitspraak is natuurlijk maar een benadering van de gewenste uitspraak maar lijkt voldoende om een indruk van de leesvaardigheid te krijgen. Het mag echter geen doorslaggevend criterium voor leesvaardigheid zijn.

Breder gebruik

Informatie over klanken en tekens en andere opvallende taalspecifieke kenmerken zouden echter ook van groot nut kunnen zijn voor NT2-docenten die niet in de alfabetisering werken. Veel van wat moeilijk is voor een cursist, wordt de docent duidelijk als hij beter op de hoogte is van de moedertaal van zijn cursisten. Het zou daarom niet slecht zijn als een summiere karakterisering van een groot aantal talen voor alle NT2-docenten (vooral van beginnersgroepen) ter beschikking zou komen. Een losbladig systeem waarin informatie over andere talen toegevoegd zou kunnen worden, zou ideaal zijn.

De teksten (of misschien andere en iets langere) kunnen ook een indicatie geven over iemands manier van lezen in de eigen taal. Als Hamur (van het vorige nummer) ook haperend leest in zijn moedertaal - en dat hoor je als docent al vrij snel - is er pas echt aanleiding om aan een leesgebrek te denken.

De praktijk

Hoe bevalt deze toets? Is hij makkelijk en snel in het gebruik en vooral doet hij goede voorspellingen? Kunnen we inderdaad anders-alfabeten snel opsporen? Dat zijn vragen die voor een deel beantwoord werden door Henny Jellema in Lezen leren

*Marion Siemonsma en Annemiek Sparla.
Lezen over grenzen heen. Leerlingmateriaal en Handleiding. Rotterdam, Het Projectbureau, 1998.
Besteladres: Training & Innovatie, afdeling Bestellingen, Antwoordnummer 5446, 3000 VB Rotterdam, tel.0165-526061*

Uit het veld

In nummer 3 van ALFA-NIEUWS namen Connie Raymakers en Rose-Mary Yssenagger een Alfa-cursist met problemen onder de loep. In dit nummer een reactie daarop van Mieke van der Loop (SG Durendael - Oisterwijk)

Een alfa-cursist met problemen

- een reactie -

Met interesse heb ik de analyse van Hamur's leesproblemen in ALFA-NIEUWS 3 gelezen. Een aantal zaken in deze analyse trokken

mijn bijzondere aandacht.

Hamur is een Bengalese cursist. Hij heeft in zijn eigen land basisonderwijs en enkele jaren voortgezet onderwijs gevolgd. Hamur

werd in een snelcursus voor anders-alfabeten geplaatst, waar met de alfabetisatiemethode 7/43 werd gewerkt. Belangrijke informatie lijkt mij het feit dat Hamur in het begin van de alfabetisatiecursus veel afwezig is geweest. Na zes maanden kan Hamur nog nauwelijks spellend lezen, vaak raadt hij een geschreven woord. Hamur heeft duidelijk problemen met auditieve analyse en synthese-oefeningen en met de klank-letter koppeling. Hij heeft ook moeite met het lezen van wisselrijtjes. Bij het begrijpend lezen kan Hamur van iets dat hij zelf gelezen heeft, niet aangeven of het waar of niet waar is. Als de docent zo'n zin voorleest, kan hij dat wel. Als ik dat lees bedenk ik dat Hamur simpelweg nog helemaal niet kan lezen, maar hooguit een aantal woorden kan "herkennen". Een belangrijke oorzaak van zijn leesproblemen zou dan ook wel zijn regelmatige afwezigheid bij het eerste leesonderwijs kunnen zijn.

Rose-Mary Yssenagger verwacht dat Hamur met behulp van de methode als "Alfa" sneller zijn lezen en schrijven zal verbeteren. Ik heb de "Alfa" werkboeken bekeken en ontdekt dat er met name juist weinig

oefeningen in voorkomen voor training van de klank-letter koppeling en van de auditieve analyse en synthese.

In het handelingsplan dat voor Hamur is opgesteld zitten veel oefeningen uit cluster 1 van "Alfa". In de eerste boeken gaat het om het "herkennen" van bijvoorbeeld gegevens op formulieren, van opschriften en van informatie in reclamefolders. Dat zijn ongetwijfeld hele nuttige oefeningen, maar of Hamur hierdoor sneller en beter leert lezen, is maar de vraag.

In onze alfabetiseringsgroep werken wij met de alfabetiseringsmethode *Lezen doe je overal*, zeker de anders-alfabeten kunnen na enkele maanden in ieder geval klankzuiver lezen en schrijven.

Ik denk dat Hamur meer gebaat is bij een heel systematisch, gestructureerd leesaanbod: de leerstof is ingedeeld in overzichtelijke kernen of modules waarbij telkens in iedere kern een aantal deelvaardigheden van het lezen worden getraind en getoetst bijv. zoals in de methode 7/43 en *Lezen doe je overal*.

De tweede reactie is van Henny Jellema (Lieven de Keysschool te Haarlem)

Auditieve synthese

- vervolg op Een alfa-cursist met problemen -

Naar aanleiding van het stuk over Hamur uit alfa-nieuws, nr 3 enkele algemene opmerkingen.

In het stuk van Connie Raymakers geen informatie gegeven m.b.t het korte geheugen van Hamur en ook niet over bevindingen van senso-motorische aard. Het zou goed zijn om bijvoorbeeld te weten of *beide* ogen op een punt kunnen blijven rusten. Hoe zit het met de oog-hand coördinatie? In Nederland zijn fysiotherapeuten met specialisatie in senso-motoriek. Maar eerder nog dan naar zo'n fysiotherapeut stappen met Hamur, zou ik het korte geheugen onderzoeken. Want uit het verslag van Rose-Mary bleek toch wel dat het daar goed mis is met Hamur.

Bij leerlingen met auditieve synthese problemen (leerkrachten in groep 3 van het basisonderwijs weten hier alles van!) functioneert het korte geheugen vaak niet of heel gebrekkig. Leerlingen kunnen dan niet een reeks van bijvoorbeeld 8—5—3--9

foutloos nazeggen. Het mag duidelijk zijn dat zo'n leerling niet kan spellen (bijvoorbeeld r o o s; als hij bij de oo is, is hij de r al weer vergeten). In het basisonderwijs zijn deze leerlingen doorgaans aangewezen op een mlk-school.

En dan doet zich hier een lastig probleem voor. In het Nederlands speciaal onderwijs is een zgn. woorddelen-aanpak succesvol. Maar dan moet een leerling over een Nederlandse woordenschat beschikken. Bijvoorbeeld voordeur, vensterbank, fietsbel moet hij moeiteloos kunnen gebruiken.

Het afgelopen jaar heb ik een leerling gehad met zeer ernstige problemen op het gebied van de auditieve synthese: Erick. Daar liep ik tegen dit probleem op. Net zoals bij Hamur waren er weinig problemen met de visuele deelvaardigheden. Het aanleren van globaal-woorden kostte wel wat meer moeite, maar het lukte wel, zeker ook door de zeer sterke motivatie van Erick om te leren lezen. Auditieve discriminatie met behulp van